

**Міністерство освіти і науки України
Миколаївський національний аграрний університет**

**Навчально-науковий інститут економіки, управління та
освіти дорослих
Обліково-фінансовий факультет**

Кафедра обліку і оподаткування

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Робочий зошит для виконання практичних завдань
здобувачами вищої освіти освітнього ступеня «Молодший
бакалавр» початкового рівня (короткий цикл) спеціальності
071 «Облік і оподаткування» денної форми навчання

**Миколаїв
2021**

УДК 65.011.47:338
Е45

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від 28 жовтня 2021 року, протокол № 2.

Укладачі:

- Ольга ВИШНЕВСЬКА – д-р екон. наук, професор, декан обліково-фінансового факультету, Миколаївський національний аграрний університет;
- Алла КОСТИРКО – канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

- Ольга САРАПІНА – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту і оподаткування, Херсонський національний технічний університет;
- Ірина МЕЛЬНИК – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет.

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2021
© Вишневська О.М., Костирко А. Г., 2021

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	6
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	6
Тема 1. Сутність економічного аналізу і його роль в системі управління підприємством	6
Тема 2. Метод і методика економічного аналізу.....	9
Тема 3. Організація аналітичної роботи та інформаційне забезпечення економічного аналізу	16
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	18
Тема 4. Аналіз середовища підприємства	18
Тема 5. Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінка ефективності його використання	25
Тема 6. Аналіз виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)	36
Тема 7. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг)	49
Тема 8. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	60
 ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	65
Тема 9. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	65
Тема 10. Аналіз фінансового стану та оцінка ймовірності банкрутства підприємства	69
 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	77
ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	79
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ	81

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ефективність підприємницької діяльності суб'єктів господарювання залежить, передусім, від компетентності управлінських кадрів, глибокого оволодіння ними методами системного комплексного аналітичного дослідження показників фінансово-господарської діяльності, за результатами якого можна віднайти оптимальні шляхи вирішення проблем в умовах ризику і невизначеності, виробити рекомендації щодо прийняття ефективних управлінських рішень.

Робочий зошит з курсу «Економічний аналіз» розрахований на здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Молодший бакалавр» початкового рівня (короткий цикл) спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Метою курсу «Економічний аналіз» є формування системи теоретичних знань та практичних навичок щодо володіння науковими основами економічного аналізу. Ця освітня компонента висвітлює фундаментальні питання теорії економічного аналізу, його сутності, функції, принципи і сфери застосування економічного аналізу у сучасному суспільстві, опанування яких дозволяє сформувати визначену систему компетентностей та досягти програмних результатів навчання з дисципліни.

Результатом навчання здобувачів вищої освіти мають стати базові знання економічних категорій і законів для розуміння причинно-наслідкових та функціональних зв'язків, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем, навички аналізу основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства з метою виявлення внутрішніх резервів раціонального використання ресурсів.

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль		Теми		Обсяги годин			
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПЗ	СР	Разом
1	Теоретичні засади економічного аналізу	1	Сутність економічного аналізу і його роль в системі управління підприємством	2	2	4	8
		2	Метод і методика економічного аналізу	2	4	4	10
		3	Організація аналітичної роботи та інформаційне забезпечення економічного аналізу	2	-	4	6
Всього за змістовий модуль 1				6	6	12	24
2	Аналіз основних напрямів діяльності підприємства	4	Аналіз середовища підприємства	2	2	4	8
		5	Аналіз ресурсозабезпечення підприємства та оцінка ефективності його використання	6	6	6	18
		6	Аналіз виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт та послуг)	2	2	4	8
		7	Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг)	2	2	4	8
		8	Аналіз інвестиційної діяльності підприємства	2	2	4	8
Всього за змістовий модуль 2				14	14	22	50
3	Аналіз фінансових результатів діяльності та фінансового стану підприємства	9	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	2	2	4	8
		10	Аналіз фінансового стану та оцінка ймовірності банкрутства підприємства	2	2	4	8
Всього за змістовий модуль 3				4	4	8	16
Всього годин по навчальній дисципліні				24	24	42	90

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ І ЙОГО РОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Завдання 1.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Економічний аналіз, як галузь економічної науки.
2. Функції економічного аналізу.
3. Користувачі економічного аналізу.
4. Види економічного аналізу та їх характеристика.
5. Особливості економічного аналізу в аграрному секторі економіки.

Завдання 1.2

Сформулюйте зміст основних категорій (термінів) економічного аналізу.

Таблиця 1.1 Основні категорії економічного аналізу та їх зміст

Категорії	Зміст категорій
1	2
Аналіз	
Економічний аналіз	
Показник	

1	2
Фактор	
Ресурси	
Резерви	

Завдання 1.3

Зазначте місце і роль економічного аналізу в реалізації функцій управління.

Таблиця 1.2 **Місце економічного аналізу в реалізації функцій управління**

Функції управління	Роль економічного аналізу у виконанні функцій управління
1	2
Планування	
Організація	
Мотивація	

1	2
Контроль	

Завдання для самостійної роботи

Підготувати есе на тему «Резерви, як одна із ключових категорій економічного аналізу».

ТЕМА 2. МЕТОД І МЕТОДИКА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Завдання 2.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Особливості методу економічного аналізу.
2. Прийом елімінування: поняття і практичне застосування.
3. Зв'язок методу діалектики з методом економічного аналізу.
4. Умови досягнення дієвості економічного аналізу.
5. Методи прогнозування в економічному аналізі.

Завдання 2.2

Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод абсолютних різниць, визначити вплив факторів на зміну результативного показника.

А. Приклад оформлення – розрахунок під таблицею.

Таблиця 2.1 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на собівартість реалізованої продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг реалізованої продукції, ц	31860	37560
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн	44,82	42,06
Результативний		
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн		

Розрахунок:

Загальне відхилення: _____

Зміна результативного показника відбулася за рахунок:

Перевірка: _____

Висновок: _____

Б. Приклад оформлення – «у стовбчик».

Таблиця 2.2 Визначення впливу факторів на чистий дохід (виручку) від реалізації продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц	14300	15700
Рівень товарності, %	85,0	92,0
Ціна 1 ц реалізованої продукції, грн	375,00	450,00
Результативний		
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		
Загальне відхилення, тис. грн, у т. ч. за рахунок зміни:		
- обсягу виробленої продукції		
- рівня товарності		
- ціни 1 ц реалізованої продукції		

Перевірка: _____

Висновок: _____

Завдання 2.3

Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод відносних різниць, визначити вплив факторів на зміну результативного показника.

Таблиця 2.3 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на обсяг реалізованої продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц	17630	12520
Рівень товарності, %	92,0	97,0
Результативний		
Обсяг реалізованої продукції, ц		

Розрахунок:

Загальне відхилення: _____

Зміна результативного показника відбулася за рахунок:

Перевірка: _____

Висновок: _____

Завдання 2.4

Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод ланцюгових підстановок, визначити вплив факторів на зміну результативного показника.

Таблиця 2.4 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на приріст ВРХ

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Поголів'я ВРХ, голів	420	390
Період утримання однієї голови, днів	240	220
Середньодобовий приріст, г	350	320
Результативний		
Приріст ВРХ, ц		

Розрахунок:

Загальне відхилення: _____

Зміна результативного показника відбулася за рахунок:

Перевірка: _____

Висновок: _____

Таблиця 2.5 Визначення впливу факторів

Розрахувати результативний показник. Використовуючи метод прямих і обернених зв'язків, визначити вплив факторів на зміну результативного показника.

Таблиця 2.6 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на рентабельність продажу

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн	979,0	1050,0
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн	2610,0	3090,0
Результативний		
Рентабельність продажу, %		

Розрахунок: _____

Загальне відхилення: _____

Зміна результативного показника відбулася за рахунок:

Перевірка: _____

Висновок: _____

Завдання 2.6

Розрахувати результативний показник. Використовуючи індексний метод, визначити вплив факторів на зміну результативного показника.

Таблиця 2.7 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на чистий дохід (виручку) від реалізації продукції

Показники	Базисний рік	Звітний рік
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц	35600	40750
Рівень товарності, %	85,0	91,0
Ціна 1 ц реалізованої продукції, грн	210,00	295,00
Результативний		
Чистий дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		

Розрахунок:

[illegible]

Перевірка:

Висновок:

Завдання для самостійної роботи

Підготувати презентацію на тему «Методи експертних оцінок».

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Завдання 3.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Організація аналітичної роботи: основні її завдання.
2. Основні вимоги щодо організації економічного аналізу на підприємстві.
3. Етапи організації аналітичного дослідження та їх зміст.
4. Організація робочого місця аналітика.
5. Основні вимоги до інформаційного забезпечення економічного аналізу.

Завдання 3.2

Надати визначення підсумковим документам за результатами аналізу:

- пояснювальна записка;
- аналітична записка;
- аналітичний звіт;
- безтекстовий спосіб.

Завдання 3.3

Згрупувати наведені джерела інформації за видами, поставивши знак «+» (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 Види джерел інформації

Джерела інформації	Види джерел інформації			
	нормативні	планові	облікові	позаоблікові
1	2	3	4	5
Аудиторський звіт				
Планова калькуляція собівартості продукції				
Протокол зборів акціонерів				
Податковий кодекс України				
Виробнича програма				

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4	5
Рекламні проспекти				
Ф. №1 «Баланс»				
Бізнес-план				
Інвентаризаційний опис				
Договір про надання інформаційних послуг				

Завдання для самостійної роботи

Підготувати презентацію на тему «Прикладні програми для проведення економічного аналізу».

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 4. АНАЛІЗ СЕРЕДОВИЩА ПІДПРИЄМСТВА

Завдання 4.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Зовнішнє середовище та його вплив на діяльність підприємства.
2. Внутрішнє середовище та його вплив на діяльність підприємства.
3. Спеціальні методи аналізу середовища.

Завдання 4.2

**Аналіз природно-кліматичних умов господарювання
досліджуваного підприємства.**

Надати аналітичну оцінку природно-кліматичним умовам території, на якій знаходиться досліджуване підприємство (температура, опади, ґрунти тощо).

Завдання 4.3

**Аналіз організаційних умов господарювання досліджуваного
підприємства.**

Для ефективного функціонування господарства та успішного розвитку сільськогосподарського виробництва важливе значення має його **місцезнаходження** (табл.4.1).

Таблиця 4.1 **Місцезнаходження** _____
_____ району

Пункти	Назва	Відстань	Стан доріг
Відстань від центральної садиби (км) до:			
– районного центру;			
– обласного центру;			
– залізничної станції			
–			
–			

Висновок: _____

Завдання 4.4

З метою оцінки організаційних умов господарювання підприємства **необхідно** схематично представити і проаналізувати організаційну структуру досліджуваного підприємства.

Завдання 4.5

Визначити розміри виробництва досліджуваного підприємства. Результати розрахунків представити в табл. 4.2.

Таблиця 4.2 Розміри виробництва

району

Показники	20__р.	20__р.	В серед- ньому по господар- ствах району	20__р. у % до	
				20__р.	середньо- районних
Вартість валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2016 р.), тис. грн					
Дохід (виручка) від реалізації сільськогосподарської продукції, тис. грн					
Середньорічна чисельність працюючих, зайнятих у сільському господарстві, осіб					
Площа сільськогосподарських угідь, га					
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн					

Визначити спеціалізацію досліджуваного підприємства за структурою чистого доходу (виручки) від реалізації продукції. Результати розрахунків представити в табл. 4.3.

Галузі та види продукції	Дохід (виручка), тис. грн			У середньому за три роки	Структура грошових надходжень, %	
	20__ р.	20__ р.	20__ р.		по підприємству	по с/г виробництву
1	2	3	4	5	6	7
Зернові та зернобобові Соняшник Інша продукція рослиництва						
Разом по рослинництву						

Галузі та види продукції	Дохід (виручка), тис. грн			У середньому за три роки	Структура грошових надходжень, %	
	20__ р.	20__ р.	20__ р.		по підприємству	по с/г виробництву
1	2	3	4	5	6	7
Зернові та зернобобові Соняшник Інша продукція рослиництва						
Разом по рослинництву						

Висновок:

Провести аналіз конкурентоспроможності підприємства, використовуючи метод експертних оцінок.

Таблиця 4.4 Аналіз конкурентоспроможності
_____ району у _____ році

Показники	Досліджу- ване підприємство	Конкурент	Конкурент
Асортимент продукції: дуже широкий (5 б); широкий (4 б); не дуже широкий (3 б); вузький (2 б); дуже вузький (1 б)			
Якість продукції: відмінна (5 б); добра (4 б); задовільна (3 б); незадовільна (2 б)			
Прийнятна для покупця ціна: дуже висока (1 б); висока (2 б); середня (3 б); низька (4 б); мізерна (5 б)			
Охват ринку : дуже широкий (5 б); широкий (4 б); середній (3 б); вузький (2 б); дуже вузький (1 б)			
Величина витрат на рекламу: Значна (5 б); середня (4 б); незначна (3 б); майже відсутня (2 б); відсутня (0 б)			
Відомість продукції що виробляється; дуже відома (5 б); відома (4 б); відома окремим сегментам ринку (3 б); відома окремим покупцям (2 б); невідома (0 б)			
Ступінь готовності до постачання: високий (5 б); середній (4 б); низький (3 б); дуже низький (2 б)			
Ступінь оновлення видів продукції: високий (5 б); середній (4 б); низький (3 б); дуже низький (2 б); не оновлюється (0 б)			
Забезпечення фінансами (0-5 б)			
Додаткові послуги (0-5 б)			
Всього балів			

Висновок: _____

Завдання для самостійної роботи

Щоб забезпечити високу ефективність продукції необхідно знаходити найбільш доцільні ринки збуту. Провести аналіз ринків збуту, використовуючи метод експертних оцінок.

Таблиця 4.5 Оцінка ринків збуту основних видів продукції у _____ району у _____ році

Характеристика ринку	Ринки збуту					
	На власну переробку	На ринок	Біржа	За договорами	Переробні підприємства	Інші
1	2	3	4	5	6	7
Місткість: необмежований збут (3 б); середній (2 б); обмежений (1 б)						
Ціна продажу: висока (3 б); середня (2 б); фіксована (1 б);						
Торгова обстановка: наявність угоди (1 б); наявність угоди і забезпеченість під угоду матеріальними ресурсами (2 б)						

Продовження табл. 4.5

1	2	3	4	5	6	7
Конкуренція: значна (0 б); середня (1 б); слабка (2 б); відсутня (3 б)						
Вимоги до якості: високі (1 б); середні (2 б); низькі (3 б)						
Відношення з потенційними покупцями: зв'язки стабільні (3 б); зв'язки середні (2 б); зв'язки епізодичні (1 б);						
Інформація про ринок: значна і надійна (+1 б); ненадійна (0 б); відсутня (-1 б)						
Всього балів						

Висновок: _____

ТЕМА 5. АНАЛІЗ РЕСУРСОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Завдання 5.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Забезпеченість підприємства сільськогосподарськими угіддями: основні чинники впливу.
2. Забезпеченість підприємства трудовими ресурсами: основні чинники впливу.
3. Забезпеченість підприємства основними засобами: основні чинники впливу.
4. Забезпеченість підприємства матеріальними ресурсами: основні чинники впливу.
5. Ефективність використання ресурсів підприємства та резерви її підвищення.

Таблиця 5.1 Вихідна інформація для розрахунку показників
ефективності використання ресурсів
у _____ району, тис.грн

Показники	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Площа сільськогосподарських угідь, га			
Середньорічна чисельність працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, осіб			
Середньорічна вартість основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення, тис. грн			
Вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.), тис. грн			
Валовий дохід від сільського господарства, тис. грн			
Прибуток (+), збиток (-) від реалізації сільськогосподарської продукції			

Таблиця 5.3 Показники економічної ефективності використання земельних ресурсів у _____ району

Показники	Роки			20.. р. у % до	
	20...	20...	20...	20...р.	20...р.
Одержано на 1 га оброблювальних земель, грн:					
- вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.), грн					
- валового доходу від сільського господарства, грн					
- прибутку (збитку) від реалізації сільськогосподарської продукції, грн					

Висновок: _____

Таблиця 5.4 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на економічну ефективність використання земельних ресурсів у _____ району

Показники	20 р.	20 ... р.
Факторні		
Вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.), тис. грн		
Площа оброблюваних земель, га		
Результативний		
Вартість валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.) у розрахунку на 1 га оброблюваних земель, грн		

Розрахунок:

[illegible]

Завдання 5.3

Провести аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та рівня їх використання.

Таблиця 5.5 Забезпеченість трудовими ресурсами
у _____ району

Трудові ресурси	20...рік			20 ...рік			Відхилення, в.п.
	потреба	факт	%	потреба	факт	%	
Всього осіб, у т.ч.:							
- у рослинництві							
- у тваринництві							

Висновок:

Таблиця 5.6 Навантаження земельних угідь і умовних голів худоби на одного працівника у

Показники	Роки			20...рік у % до	
	20...	20...	20...	20...р.	20...р.
Припадає на одного середньорічного працівника:					
- сільськогосподарських угідь, га					
- посівів, га					
- в т.ч. працемістких однорічних культур					
- худоби та птиці всіх видів, ум. гол.					

Висновок: _____

Таблиця 5.7 Показники економічної ефективності використання трудових ресурсів

у _____ району

Показники	Роки			20 ...р. у % до	
	20...	20...	20...	20...р.	20...р.
Отримано в розрахунку на одного середньорічного працівника, тис. грн:					
- вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.)					
- валового доходу від сільського господарства					
- прибутку (збитку) від реалізації сільськогосподарської продукції					

Показники	20.....р.	20.....р.
Факторні		
Відпрацьовано за рік 1 працівником, люд.-год.		
Вироблено продукції за одну людино-годину, грн		
Результативний		
Продуктивність праці одного працівника за рік, грн		
Загальне відхилення, грн		
В т.ч. за рахунок факторів:		
- зміни чисельності відпрацьованих 1 робітником люд.-год.		
- зміни годинної продуктивності праці		

Висновок: _____

Завдання 5.4

Провести аналіз забезпеченості підприємства основними засобами та рівня їх використання.

Таблиця 5.9 Розмір та структура основних засобів
у _____ району

Показники	20 ... р.		20 ... р.		Відхи- лення (+,-), в.п.
	тис. грн	%	тис. грн	%	
Вартість основних виробничих засобів, всього, в т.ч. :					
- сільського господарства					
- будівництва					
- торгівлі і громадського харчування					
- промислово-виробничих підрозділів					
Вартість основних невиробничих засобів, всього, в т.ч.:					
- житлового господарства					
- комунального господарства та побутового обслуговування населення;					
- закладів освіти					
- закладів культури та мистецтва					
- закладів охорони здоров'я, фізичної культури та соціального забезпечення					
- наукових закладів					
Всього					

Висновок: _____

Таблиця 5.10 **Вихідна інформація для визначення показників руху основних засобів у _____ району , тис.грн**

Показники	20 .. р.	20 .. р.	Темп росту, %
1. Вартість основних засобів на початок року, всього			
2. Вартість основних засобів на кінець року, всього			
3. Вартість основних засобів на кінець року, по яких знос не нараховується			
4. Знос основних засобів на кінець року			
5. Залишкова вартість основних засобів на кінець року (р.2-р.4)			
6. Вартість основних засобів, які вибули за рік			
7. Вартість основних засобів, які надійшли у звітному році			

Висновок: _____

Таблиця 5.11 Показники стану та руху основних засобів
у _____ району

Показники	20.. р.	20 .. р.	20 .. р.	Відхилення (+,-)	
				20 .. р. від 20 .. р.	20 .. р.
Коефіцієнт зносу					
Коефіцієнт придатності					
Коефіцієнт вибуття					
Коефіцієнт оновлення					
Коефіцієнт росту					

Висновок: _____

Таблиця 5.12 Забезпеченість основними засобами
у _____ району

Показники	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20.. р. у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Припадає на 100 га сільськогосподарських угідь: - середньорічної вартості основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення, тис. грн					
Припадає на одного середньорічного робітника господарства: - середньої вартості основних засобів господарства, тис. грн					

Висновок: _____

Таблиця 5.13 Показники економічної ефективності використання основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення у _____ району

Показники	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Отримано на 1 гривню основних виробничих засобів сільськогосподарського призначення, грн:					
- вартості валової продукції сільського господарства (в постійних цінах 2016 р.)					
- валового доходу від сільського господарства;					
- прибутку від реалізації сільськогосподарської продукції					

Висновок: _____

Завдання для самостійної роботи

Підготувати есе на тему «Інновації у діяльності підприємств». Есе має містити розгорнуту характеристику одного виду інновації.

ТЕМА 6. АНАЛІЗ ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ (ТОВАРІВ, РОБІТ ТА ПОСЛУГ)

Завдання 6.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Послідовність аналізу виробництва продукції (товарів, робіт та послуг).
2. Послідовність аналізу реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).
3. Маркетингові дослідження та їх роль у процесі виробництва і реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).
4. Резерви збільшення обсягів виробництва продукції (товарів, робіт та послуг).
5. Резерви збільшення обсягів реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).

Завдання 6.2.

Провести аналіз виробництва продукції. За результатами аналізу визначити можливі резерви збільшення обсягів виробництва продукції у підприємстві.

Таблиця 6.1 Показники вартості валової продукції рослинництва
у _____ району , тис. грн

Види продукції	Роки			20... р. у % до	
	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.	20... р.
Вартість валової продукції (у постійних цінах 2016 р.)					
Разом					
Вартість валової продукції у поточних цінах					
Разом					

Висновок: _____

! Представити графічно динаміку вартості валової продукції рослинництва в постійних і поточних цінах.

Таблиця 6.2 Визначення впливу факторів на вартість валової продукції у _____ району

Показники	20.....р.	20.....р.
Факторні		
Середньорічна чисельність працівників, зайнятих у рослинництві, осіб		
Відпрацьовано людино-годин 1 працівником за рік		
Вироблено вартості валової продукції (в постійних цінах 2016 р.) за 1 людино-годину		
Результативний		
Вартість валової продукції рослинництва (в постійних цінах 2016 р.), тис. грн		
Перший умовний показник, тис. грн		
Другий умовний показник, тис. грн		
Загальне відхилення, тис. грн		
в т.ч. за рахунок факторів:		
- середньорічної чисельності працівників		
- відпрацьованих людино-годин 1 працівником за рік		
- виробленої вартості валової продукції за 1 людино-годину		

Висновок: _____

Таблиця 6.4 **Вихідна інформація для визначення впливу факторів на валовий збір** _____
у _____ району

Показники	20 ... р.	20 ... р.	Відхилення (+; -)
Факторні			
Посівна площа, га			
Урожайність, ц з 1 га			
Результативний			
Валовий збір, ц			

Розрахунок: _____

Висновок: _____

Таблиця 6.5 **Посівні площі сільськогосподарських культур**
у _____ району, га

Культури	Роки			20... р. у % до	
	20...	20...	20...	20... р.	20... р.

Висновок: _____

Таблиця 6.6 Урожайність сільськогосподарських культур
у _____ району

Культури	Роки			20... р. у % до	
	20...	20...	20...	20... р.	20... р.

Висновок: _____

Таблиця 6.7 Визначення резервів валових зборів
сільськогосподарських культур
у _____ району

Культури	Загальна площа культур у підпри- ємстві	Урожайність з 1 га, ц		Валовий збір по господарству, ц		Відхилен ня, (+; -)
		в серед- ньому по підпри- ємству	в пере- довій брига- ді	фак- тично	при урожайно- сті на рівні передової бригади	
1	2	3	4	5=2*3	6=2*4	7=6-5

Висновок: _____

Таблиця 6.6 Сортовий склад _____
у _____ району у 20... р.

Сорт	Площа посіву, га	Урожайність фактична, ц з 1 га
Разом (у середньому)		

Висновок: _____

Таблиця 6.7 Визначення резервів валового збору _____
за рахунок сортозаміни у _____ району

Сорт	Площа посіву, га	Урожайність, ц з 1 га	Резерви ВЗ в результаті заміни одного сорту на інший, ц	
			з 1 га	з усієї площі
			X	X
			X	X
Всього				

Висновок: _____

Таблиця 6.8 Визначення резервів валового збору _____
за рахунок збирання врожаю в оптимальні строки
у _____ району

Культура	Площа збирання, га		Урожайність, ц з 1 га		Резерв валового збору, ц	
	всього	в т.ч. в оптима- льні строки	в серед- ньому	з площі, зібраної в оптимальні строки	з 1 га	з усієї площі
Разом (в середньому)						

Висновок: _____

Таблиця 6.9 Узагальнення резервів валового збору _____
у _____ району

Культура	Резерв валового збору			
	за рівнем передової бригади	за рахунок сортозаміни	за рахунок збирання врожаю в оптимальні строки	Всього

Висновок: _____

Завдання 6.3

Провести аналіз реалізації продукції. За результатами аналізу визначити можливі резерви збільшення обсягів реалізації продукції у підприємстві.

Таблиця 6.10 Динаміка обсягів реалізації продукції
у _____ району, ц

Види продукції	Роки			20 ... р. у % до	
	20 ...	20 ...	20 ...	20 .. р.	20 ... р.

Висновок: _____

Таблиця 6.11 Вихідна інформація для визначення впливу факторів на обсяг реалізованого _____

у _____ району

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Обсяг виробленої продукції, ц		
Рівень товарності, %		
Результативний		
Обсяг реалізованої продукції, ц		

Розрахунок: _____

Висновок: _____

Таблиця 6.12 Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції

у _____ району, тис. грн

Види продукції	Роки			20 ...р. у % до	
	20 ...	20 ...	20 ...	20 ... р.	20 ... р.
Разом					

Висновок: _____

Таблиця 6.13 **Визначення впливу факторів на дохід (виручку) від реалізації _____ у _____ районі**

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Кількість реалізованої продукції, ц		
Середня ціна реалізації 1 ц, грн		
Результативний		
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн		

Розрахунок: _____

Висновок: _____

**Таблиця 6.14 Вплив строків продажу
основних видів продукції на ціну реалізації 1ц
у _____ районі**

Місяць	Види продукції					
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Січень						
Лютий						
Березень						
Квітень						
Травень						
Червень						
Липень						
Серпень						
Вересень						
Жовтень						
Листопад						
Грудень						

Висновок:

[illegible]

Завдання для самостійної роботи

Провести анкетне опитування населення з метою визначення зміни смаків і вподобань на прикладі овочів.

Результати анкетного опитування обробити і представити у вигляді таблиці. Зробити висновки.

**Таблиця 6. 15 Анкета опитування населення
щодо зміни попиту на овочі**

Просимо Вас відповісти на запитання даної анкети. Ваші відповіді будуть враховані нашим підприємством для удосконалення торгівлі овочами					
Запитання	Канали отримання овочів				
	ринок	супер-маркет	фірмові магазини виробників	інший (зазначити який саме)	
1	2	3	4	5	6
<p>1. З яких джерел Ви задовольняєте попит на овочі? (відмітити знаком +), в т.ч. на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Картоплю - Буряки - Капусту - Огірки - Томати - Цибулю - Інші овочі 					
<p>2. Чи змінилася у 20.. році кількість купуємих овочів і з яких джерел?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Збільшилась (яких овочів): - - - зменшилась: - - - Лишилася на рівні базисного року 					

Продовження табл. 6.15

1	2	3	4	5	6
3. Що Вас приваблює більше всього при купівлі овочів? - Ціна - Якість - Сорт - Якість обслуговування - Реклама - Додаткові послуги - Інші фактори (вказати які)					
4. Чи змінились Ваші доходи у поточному році: - Збільшилися - Зменшилися					

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО І РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ (ТОВАРІВ, РОБІТ ТА ПОСЛУГ)

Завдання 7.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Аналіз витрат за економічними елементами.
2. Аналіз витрат за статтями калькуляції.
3. Аналіз собівартості продукції (товарів, робіт та послуг).
4. Аналіз витрат на реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг).
5. Визначення резервів оптимізації витрат на виробництво та реалізацію продукції (товарів, робіт та послуг).

Завдання 7.2

Провести аналіз витрат на виробництво продукції.

Таблиця 7.1 Склад і структура витрат на валове виробництво
у _____ району

Статті витрат	20 ... р.		20 ... р.		Відхилення, в.п.
	тис. грн	%	тис. грн	%	
1	2	3	4	5	6
Прямі витрати на оплату праці					
Відрахування на соціальні заходи					
Насіння та посадковий матеріал					
Мінеральні добрива					
Пальне і мастильні матеріали					
Амортизація необоротних активів					
Оплата послуг і робіт сторонніх організацій					
Решта матеріальних витрат					

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5	6
Решта інших прямих та загальновиробничих витрат					
Разом					
Всього					

Висновок: _____

Таблиця 7.2 **Виробнича собівартість за видами продукції**
у _____ району, тис. грн

Види продукції	Роки			20 ... р. у % до	
	20 ...	20 ...	20 ...	20 ... р.	20 ... р.

Висновок: _____

Таблиця 7.3 **Визначення впливу факторів на виробничу собівартість _____ у _____ району**

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Вироблено продукції, ц		
Собівартість 1 ц виробленої продукції, грн		
Результативний		
Собівартість виробленої продукції, тис. грн		
Умовний показник, тис. грн		
Загальне відхилення, тис. грн,		
в т.ч. за рахунок факторів:		
- виробленої продукції		
- собівартості 1 ц виробленої продукції		

Висновок: _____

Провести аналіз собівартості виробленої продукції.

у _____ району, грн

Види продукції	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р. у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Зернові та зернобобові, всього					
у т.ч.:					
- озимі зернові					
-					
-					
- кукурудза на зерно					
Соняшник					
Овочі					

Висновок:

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

**Таблиця 7.5 Склад і структура собівартості одиниці виробленої
продукції рослинництва**

у _____ району, грн

Статті витрат	Зернові та зернобобові				Соняшник			
	20 .. р.		20 .. р.		20 .. р.		20 .. р.	
	грн	%	грн	%	грн	%	грн	%
Прямі витрати на оплату праці								
Відрахування на соціальні заходи								
Насіння та посадковий матеріал								
Мінеральні добрива								
Пальне і мастильні матеріали								
Амортизація необоротних активів								
Оплата послуг і робіт сторонніх організацій								
Решта матеріальних витрат								
Решта інших прямих та загальновиробничих витрат								
Разом								

Висновок: _____

Таблиця 7.6 **Визначення впливу факторів на собівартість 1 ц продукції у _____**

Показники	Зернові та зернобобові		Соняшник	
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Факторні				
Витрати на основну продукцію в розрахунку на 1 га, тис. грн				
Урожайність, ц з 1 га				
Результативний				
Собівартість 1 ц, грн				
Умовний показник, грн				
Загальне відхилення, грн,				
в т.ч. за рахунок факторів:				
- витрат в розрахунку на 1 га				
- врожайності				

Висновок: _____

Таблиця 7.7 Рівень собівартості одиниці виробництва продукції тваринництва у _____ району, грн

Продукція	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р. у % до	
				20 .. р.	20 .. р.
Молоко					
Приріст живої маси:					
- ВРХ					
- свиней					

Висновок: _____

Таблиця 7.8 Склад і структура собівартості одиниці виробленої продукції тваринництва у _____ району, грн

Статті витрат	Свині (у живій вазі)				Молоко			
	20 .. р.		20 .. р.		20 .. р.		20 .. р.	
	грн	%	грн	%	грн	%	грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Прямі витрати на оплату праці								
Відрахування на соціальні заходи								

[illegible]

Провести аналіз собівартості реалізованої продукції (товарів).

[illegible]

Висновок: _____

Таблиця 7.10 Визначення впливу факторів на зміну собівартості реалізованої продукції рослинництва
у _____ району

Показники	Зернові		Соняшник	
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Факторні				
Кількість реалізованої продукції, ц				
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн				
Результативний				
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн				
Умовний показник, тис. грн				
Загальне відхилення, тис. грн у тому числі за рахунок:				
- кількості реалізованої продукції				
- собівартості 1 ц реалізованої продукції				

Висновок: _____

Таблиця 7.11 **Визначення впливу факторів на зміну собівартості реалізованої продукції тваринництва**

у _____ району

Показники	Молоко		ВРХ (у живій масі)	
	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.	20 .. р.
Факторні				
Кількість реалізованої продукції, ц				
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, грн				
Результативний				
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн				
Умовний показник, тис. грн				
Загальне відхилення, тис. грн у тому числі за рахунок:				
- кількості реалізованої продукції				
- собівартості 1 ц реалізованої продукції				

Висновок: _____

Завдання для самостійної роботи

Обґрунтувати обсяг виробництва і асортимент продукції (товарів) у підприємстві, використовуючи аналіз точки безбитковості. Для визначення точки безбитковості застосовують графічний або аналітичний прийоми. Аналітичним способом точка безбитковості визначається за допомогою формули:

$$T_6 = \frac{B * PV}{B - 3B} \quad (\text{коли точка беззбитковості у вартісному виразі})$$

$$T_6 = \frac{PV}{Ц - 3B_{од}} \quad (\text{коли точка беззбитковості у натуральних одиницях})$$

де T_6 – точка беззбитковості (критичного обсягу продажу);

B – чистий дохід (виручка) від реалізації;

PV – умовно постійні витрати;

$3B$ – змінні витрати;

$3B_{од}$ – змінні витрати на одиницю продукції.

Таблиця 7.12 Розрахунок і аналіз точки критичного обсягу продукції у _____ району

Види продукції	20 .. р.				20 .. р.			
	Виручено від реалізації, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Змінні витрати, тис.грн	Точка критичного обсягу, тис. грн	Виручено від реалізації, тис.грн	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	Змінні витрати, тис.грн	Точка критичного обсягу, тис. грн

Висновок: _____

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Завдання 8.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Поняття і форми інвестиційної діяльності підприємства.
2. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.
3. Методи оцінки економічної ефективності реальних інвестицій.
4. Інвестиційний проєкт: сутність та методика його оцінки.
5. Сутність категорії «ризик» в інвестиційній діяльності підприємства.

Завдання 8.2

Підприємство планує вирощувати картоплю і має два варіанти (проєкти) реалізації готової продукції.

Вихідні дані:

площа – 50 га,

очікувана урожайність – 220 ц з 1 га,

витрати постійні – 9800000 грн,

змінні – 320 грн за 1 ц продукції.

Виберіть найбільш дохідний проєкт за умови наступних альтернатив:

- реалізація готової продукції (картоплі) з-під копачки по 5500 грн за 1 т;
- із картоплесховища – по ціні 9100 грн за 1 т (вартість транспортування 9 грн за 1 т/км (тонно-кілометр));
- відстань до картоплесховища – 165 км;
- вартість зберігання – 230 грн за 1 т в місяць;
- термін зберігання – 3 місяця.

Розрахунок: _____

Висновок: _____

Завдання 8.3

Провести оцінку економічного ефекту інвестиційного проекту за традиційними критеріями і за критеріями з дисконтуванням грошових потоків. Сума інвестицій у проєкт становить 712,9 тис. грн.

Таблиця 8.1 Вихідні дані для оцінки економічного ефекту інвестиційного проєкту

Показники	Прогноз за періодами				
	I прогно- зний період	II прогно- зний період	III прогно- зний період	IV прогно- зний період	V прогно- зний період
Дохід (виручка) від реалізації, тис. грн	4267,0	4280,7	4550,2	5017,2	5325,1
Операційні витрати на зберігання - всього, тис. грн	160,3	160,3	160,3	160,3	160,3
у тому числі:					
- оплата праці	24,8	24,8	24,8	24,8	24,8
- амортизація річна	129,5	129,5	129,5	129,5	129,5
- інші витрати	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	3836,5	3772,4	3931,3	4251,4	4423,8
Валовий прибуток, тис. грн	270,2	348,0	458,6	605,5	741,0

А. Розрахунок терміну окупності проєкту за традиційним критерієм:

Б. Розрахунок терміну окупності проєкту з дисконтуванням грошових потоків за різними ставками дисконтування

Таблиця 8.2 Розрахунок чистої приведеної вартості інвестиційного проєкту за ставкою дисконтування 20%

Роки реалізації проєкту	Притік коштів, тис. грн	Відтік коштів, тис. грн	Грошовий потік, тис. грн	PV, дисконтований грошовий потік, тис. грн.	Дисконтований чистий грошовий потік, тис. грн
0					
1					
2					
3					
4					
5					
Всього					

Висновок: _____

Таблиця 8.3 Розрахунок чистої приведеної вартості інвестиційного проєкту за ставкою дисконтування 24%

Роки реалізації проєкту	Притік коштів, тис. грн	Відтік коштів, тис. грн	Грошовий потік, тис. грн	PV, дисконтований грошовий потік, тис. грн.	Дисконтований чистий грошовий потік, тис. грн
0					
1					
2					
3					
4					
5					
Всього					

Висновок: _____

Таблиця 8.4 Окупність інвестиційного проєкту за різними ставками дисконтування

Роки реалізації	За ставкою дисконтування 20%			За ставкою дисконтування 24%		
	Грошові потоки		Баланс на кінець року	Грошовий потік		Баланс на кінець року
	Початкові витрати	Дисконтований потік по рокам		Початкові витрати	Дисконтований потік по рокам	
0						
1						
2						
3						
4						
5						

Загальний висновок: _____

Завдання для самостійної роботи

Дослідити конкурентні переваги і обмеження у інвестиційній діяльності Миколаївської області. Результати представити у вигляді таблиці.

Таблиця 8.5 Оцінка інвестиційної привабливості
Миколаївської області

Сильні сторони	Слабкі сторони
Можливості	Загрози

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 9. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Завдання 9.1

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Економічна природа прибутку.
2. Основні функції прибутку.
3. Джерела отримання прибутку.
4. Рентабельність: сутність, види та показники.
5. Механізм дії операційного важеля.

Завдання 9.2

Проаналізувати фінансові результати діяльності підприємства, представивши в табл. 9.1.

Таблиця 9.1 **Показники фінансових результатів**
у _____ району

Показники	Роки			20....р. у % до	
	20....	20....	20....	20....р.	20.....р.
Прибуток від реалізації, тис. грн					
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн					
Чистий прибуток, тис. грн					
Середньорічна сума активів, тис. грн					
Середньорічна сума власного капіталу, тис. грн					
Рентабельність продукції, %					
Рентабельність активів, %					
Рентабельність власного капіталу, %					

Висновок:

Завдання 9.3

Проаналізувати динаміку прибутку від реалізації окремих видів продукції. Результати аналізу представити в табл. 9.2.

Таблиця 9.2 **Прибуток від реалізації за видами продукції**
у _____ району

Види продукції	20.... р.	20.... р.	20....р.	20... р. у % до	
				20... р.	20... р.

Висновок:

Завдання для самостійної роботи

Визначити вплив факторів на рентабельність продажу. Зробити висновок. Зазначити можливі резерви підвищення рентабельності продажу.

Таблиця 9.4 **Визначення впливу факторів на рентабельність продажу**
у _____ району

Показники	20 ... р.	20 ... р.
Факторні		
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн		
Дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн		
Результативний		
Рівень рентабельності продаж, %		
Умовний показник, %		
Загальне відхилення, в.п.		
В т.ч. за рахунок факторів:		
- прибутку від реалізації продукції		
- доходу (виручки) від реалізації продукції		

Висновок: _____

Питання для обговорення в аудиторії:

1. Фінансова незалежність підприємства та чинники впливу на неї.
2. Ділова активність підприємства та особливості її формування.
3. Сутність категорії «банкрутство» та види банкрутства.
4. Фактори, які зумовлюють кризовий стан підприємства.
5. Система антикризового управління підприємством.

Розрахувати показники фінансової незалежності та проаналізувати їх зміну за період дослідження.

Таблиця 10.1 Показники фінансової незалежності району

Коефіцієнти	Норматив	На кінець 20...р.	На кінець 20...р.	Відхилення, (+,-)
Фінансування	< 1.0			
Автономії (незалежності)	> 0.5			
Стійкості (стабільності)	> 1.0			

Висновок:

Завдання 10.3

Проаналізувати показники ліквідності та визначити можливі фактори впливу на їх зміну (табл. 10.2).

Таблиця 10.2 Показники ліквідності
у _____ району

Коефіцієнти	Норматив	На кінець 20....р.	На кінець 20....р.	Відхилення, (+,-)
Абсолютної ліквідності	0,2 - 0,35			
Швидкої ліквідності	0,7 - 1,0			
Покриття	1 - 2,5			

Висновок: _____

Завдання 10.4

Провести аналіз ділової активності за системою показників, представлених в табл. 10.3.

Таблиця 10.3 Показники ділової активності

району

Показники (порядок розрахунку)	20... р.	20... р.	20... р.
1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності активів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума активів)			
Коефіцієнт оборотності основних засобів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума основних засобів)			
Коефіцієнт оборотності оборотних активів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума оборотних активів)			
Коефіцієнт оборотності запасів (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума запасів)			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума дебіторської заборгованості)			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (собівартість реалізованої продукції / середньорічна сума кредиторської заборгованості)			

1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (чистий дохід (виручка) від реалізації / середньорічна сума власного капіталу)			
Період одного обороту активів (360/коефіцієнт оборотності активів)			
Період одного обороту основних засобів (360/коефіцієнт оборотності основних засобів)			
Період одного обороту оборотних активів (360/коефіцієнт оборотності оборотних активів)			
Період одного обороту запасів (360/коефіцієнт оборотності запасів)			
Період погашення дебіторської заборгованості (360/коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості)			
Період погашення кредиторської заборгованості (360/коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості)			
Період операційного циклу (період одного обороту запасів + період одного обороту дебіторської заборгованості)			
Період фінансового циклу (період операційного циклу – період погашення кредиторської заборгованості)			

Висновок: _____

Завдання 10.5

Провести діагностику ймовірності банкрутства підприємства за різними методами. Порівняти отримані результати. Зробити загальний висновок щодо ймовірності банкрутства.

Таблиця 10.4 Вихідні дані та оцінка ймовірності банкрутства
_____ району
(за коефіцієнтом Бівера (норматив $> 0,17$), тис. грн

Показники	20... р.	20... р.	20... р.
Чистий прибуток (збиток)			
Амортизація			
Довгострокові зобов'язання			
Поточні зобов'язання			
Коефіцієнт Бівера			
Оцінка (загрожує, не загрожує)			

Висновок: _____

Діагностика банкрутства за моделлю Альтмана

$$Z_{83} = 0,717 \cdot K_1 + 0,847 \cdot K_2 + 3,107 \cdot K_3 + 0,42 \cdot K_4 + 0,995 \cdot K_5$$

де K_1 = власний оборотний капітал / сума активів;

K_2 = нерозподілений прибуток / сума активів;

K_3 = прибуток до сплати відсотків / сума активів;

K_4 = ринкова вартість власного капіталу / позиковий капітал (для моделі 1983 року

K_4 – вже балансова вартість власного капіталу у відношенні до позикового капіталу);

K_5 = об'єм продажів / сума активів.

Якщо $Z < 1,23$ ступінь банкрутства висока, якщо $1,23 < Z < 2,89$ низька ступінь ймовірності банкрутства.

Таблиця 10.5 Вихідна інформація та оцінка ймовірності банкрутства

району

за моделлю Альтмана Z_{83} , тис. грн

Показники	20... р.	20... р.	20... р.
Прибуток до сплати відсотків			
Нерозподілений прибуток			
Середньорічна сума активів			
Виручка від реалізації			
Середньорічна сума власного капіталу			
Середньорічна сума залученого капіталу			
Сума власних обігових коштів			
K_1			
K_2			
K_3			
K_4			
K_5			
Z_{83}			
Оцінка (загрожує, не загрожує)			

Розрахунок: _____

Висновок: _____

Діагностика банкрутства за методом «5К»

Сутність методу полягає в оцінці п'яти найважливіших показників фінансового стану. Це коефіцієнт автономії (незалежності), коефіцієнти абсолютної ліквідності, покриття, рентабельності продукції і рентабельності активів. При цьому кожен з цих коефіцієнтів оцінюється в 20 балів за умови нормативного значення. Для підприємства, яке отримало до 60 балів фінансовий стан є критичним, 60-80 балів – не стійкий, 80-100 балів – стійкий, 100 балів – абсолютно стійкий.

Таблиця 10.6 Вихідна інформація та оцінка ймовірності банкрутства

_____ району
за методом «5К»

Показники	Нор-матив	20... р.	20... р.	20 .. р.
Коефіцієнт автономії	> 0,5			
Коефіцієнт покриття	1-2,5			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35			
Рентабельність продукції, %	позитивне			
Рентабельність активів, %	позитивне			
Бальна оцінка				

Висновок: _____

Завдання для самостійної роботи

Підготувати есе на тему «Санація підприємства та процедури її проведення».

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Економічний аналіз, як галузь економічної науки.
2. Предмет і завдання економічного аналізу.
3. Методи і прийоми економічного аналізу, їх характеристика.
4. Види економічного аналізу.
5. Форми економічного аналізу.
6. Інформаційне забезпечення економічного аналізу.
7. Організація аналітичної роботи на підприємстві.
8. Завдання аналізу земельних ресурсів і джерела даних.
9. Аналіз структури, стану та рівня використання земельних угідь.
10. Аналіз ефективності використання сільськогосподарських угідь.
11. Аналіз галузевої структури (спеціалізації) підприємства.
12. Завдання і джерела аналізу основних засобів.
13. Аналіз складу, руху і структури основних засобів підприємства.
14. Аналіз забезпечення підприємства основними засобами.
15. Аналіз ефективності використання основних засобів.
16. Завдання і джерела аналізу використання трудових ресурсів.
17. Аналіз продуктивності праці.
18. Аналіз фонду оплати праці.
19. Аналіз співвідношення темпів росту продуктивності праці і її оплати.
20. Поняття, завдання і джерела аналізу інвестиційної діяльності підприємств.
21. Аналіз капітальних інвестицій по формуванню основного стада сільськогосподарських підприємств.
22. Економічна оцінка показників ефективності капітальних інвестицій.
23. Іноземне інвестування в АПК України.
24. Завдання і джерела даних аналізу виробництва продукції рослинництва.
25. Аналіз виробництва продукції за обсягом, асортиментом і якістю.
26. Завдання і джерела даних аналізу виробництва продукції тваринництва.

27. Завдання і джерела аналізу роботи промислових і обслуговуючих виробництв.
28. Аналіз роботи промислових виробництв.
29. Оцінка ринкових можливостей підприємства.
30. Аналіз і оцінка партнерських відносин.
31. Аналіз роботи підприємств сфери аграрного ринку і збуту продукції.
32. Аналіз цінової конкурентоспроможності.
33. Ретроспективна оцінка товарної продукції, її показники.
34. Завдання та джерела аналізу витрат на виробництво продукції.
35. Аналіз собівартості за елементами та статтями витрат.
36. Завдання і джерела аналізу фінансових результатів діяльності підприємств.
37. Аналіз суми прибутку по видах реалізованої продукції.
38. Аналіз грошових надходжень діяльності підприємств.
39. Аналіз суми виручки від реалізації продукції.
40. Аналіз рівня рентабельності підприємства.
41. Аналіз використання (розподілу) прибутку.
42. Завдання і джерела аналізу фінансового стану підприємства.
43. Аналіз майна підприємства.
44. Аналіз джерел утворення майна підприємства.
45. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
46. Аналіз поточної платоспроможності.
47. Визначення платоспроможності підприємства в умовах банкрутства.
48. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості.
49. Аналіз оборотності оборотних активів.
50. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.

ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (виконання практичних вправ, тестування, опитування, контрольні роботи, обов'язкова самостійна та індивідуальна робота, результати неформальної освіти тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 36 до 60 балів.

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями:

- своєчасність та правильність виконання домашніх завдань;
- повнота і правильність відповіді під час усного опитування, виконання контрольної та самостійної роботи;

Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання.

Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання завдань та розуміння змісту завдання і його вирішення.

Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напряму та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Рейтингова оцінка знань здобувачів вищої освіти з дисципліни

Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
		min	max	min	max
1. Аудиторна робота в т.ч.: - контрольна робота	3	3	6	9	18
2. Самостійна робота в т.ч.: - домашнє завдання	9	2	3	18	27
- робота в moodle	3	3	5	9	15
Разом				36	60
Індивідуальна робота (підготовка доповіді, тез на конференцію)				3	5
Екзамен				24	40
Разом по дисципліні				60	100

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, завдання для практичних занять та самостійної роботи здобувачів, індивідуальні

завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle курс «Економічний аналіз – 071 Облік і оподаткування МБ» (<https://moodle.mnau.edu.ua>). Графіки консультацій, проведення індивідуальних занять розміщено на сторінці кафедри <https://www.mnau.edu.ua/faculty-off/kaf-oblik/>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація, день складання екзамену.

За будь-якої форми освіти перелік, зміст та оцінка роботи і знань здобувача є ідентичною.

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання екзамену в письмовій формі по питанням для підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти. До екзамену допускається здобувач вищої освіти, який виконав всі обов'язкові завдання та набрав 36 балів і більше. У цьому випадку оцінка з дисципліни складається з суми балів, які здобувач отримав протягом семестру, і суми балів на екзамені.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти та шкала оцінювання – екзамен

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
82-89	B	4 (добре)
75-81	C	4 (добре)
64-74	D	3 (задовільно)
60-63	E	3 (задовільно)
35-59	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Базова література

1. Андреева, Г. І. Економічний аналіз : навч.-метод. посібник. Київ : Знання, 2017. 263 с.
2. Економічний аналіз : навч. посіб. / Є. П. Кожанова та ін. Харків : ВД "ІНЖЕК", 2017. 344 с.
3. Економічний аналіз : підручник / Г. І. Кіндрацька та ін. Київ : Знання, 2016. 487 с.
4. Ковальчук, Т. М. Теорія економічного аналізу : навч.-метод. посіб. Чернівці : Рута, 2016. 392 с.
5. Козак І. І. Економічний аналіз : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. 217 с.
6. Непочатенко О. О. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2020. 272 с.
7. Основи економічного аналізу : навч.-метод. посіб. / Микитюк В. М. та ін. Житомир : Рута, 2018. 440 с.
8. Петряєва З. Ф., Хмеленко Г. Г. Організація і методика економічного аналізу : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни. Харків : ХНЕУ, 2016. 236 с.
9. Сіменко І. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2017. 384 с.

Допоміжна література

1. Бобровська Н. В., Костирко А. Г. Екологічна свідомість у використанні природних ресурсів. *Науковий вісник НУБіП України: серія «Економіка, аграрний менеджмент, бізнес»*. 2016. № 249. С. 37-44.
2. Бобровська Н. В., Костирко А. Г. Роль економічного аналізу у сучасних умовах господарювання. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 31 травня – 1 червня 2018 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 213-214.*
3. Бобровська Н. В., Костирко А. Г. Глобалізація та її вплив на національну економіку держави. *Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: освітньо-наукові та виробничі засади :*

матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 21-22 листопада 2018 р. Миколаїв : МНАУ, 2018. С. 28-31.

4. Klochan V., Kostyrko A., Bobrovska N. Substantiation of organizational and economic complex for increase of social responsibility of business in Ukraine. *Technology audit and production reserves*. 2018. Vol .2. №4(40). P. 12-19.
5. Kostyrko A. Historical aspects of business social responsibility and perspectives for national enterprises. А.Г. Костирко, А.С. Ковальчук, А.О. Письменна. *Modern economics*. 2018. №11. С. 89-93. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/11-2018/kostyrko.pdf>.
6. Костирко А. Г., Олійник Т. Г., Костирко П. Д. Організація раціональної системи інформаційного забезпечення управління підприємством. *Modern economics*. 2019. №18. С. 74-78. URL : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/18-2019/kostyrko.pdf/>.
7. Харуцька О., Вишнеvsька О. М., Козаченко Л. А., Костирко А. Г. Пріоритетні підходи до оцінки ризиків у діяльності суб'єктів аграрного сектора. *Облік і оподаткування*. 2020. № 4 (90). С. 158-166.

Інформаційні ресурси

1. *Державна служба статистики України* : офіц. веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/uk>.
2. *Міністерство фінансів України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
3. *Міністерство економіки України* : офіц. веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/uk-UA>.

10.4 Законодавчо-нормативні акти

1. Господарський кодекс України : від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 19.09.2021).
2. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 року № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 19.09.2021).

Навчальне видання

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Робочий зошит

Укладачі:

ВИШНЕВСЬКА Ольга Миколаївна

КОСТИРКО Алла Георгіївна

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 5,2

Тираж 25 прим.

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.